

גד יעקובי, שר הכלכלה היוצא, מסביר מונחים כלכליים בצורה פשוטה

גד יעקובי סבור שהמונחים הכלכליים הם "פשוטים לגמרי, ומסובכים להחריד". הקושי הוא בקשרים ביניהם. מונח משולב במונח. הבנת אחד - הבנת את כולם. לא הבנת אחד - אתה נדון לאטימות כלכלית כמעט מוחלטת.

פיחות משפיע על אינפלציה, אינפלציה משפיעה על התקציב, התקציב משפיע על ההשקעות, אלה משפיעות על היצור, המשיע על יתרות-החוץ, וחוזר חלילה.

פשוטותם של המושגים האלה טמונה בכדידותם. כל מונח, כשעלצמו, ברור וקל לה-

נתקלו בנמר. אחד מהם הוציא את נעלי-הריצה שלו מהתרמיל, ונעל אותם. שאל חברו: האם אתה באמת מאמין שתצליח לרוץ יותר מהנמר?" "לא", השיב האצן, "אני אהיה מאושר אם אצליח לרוץ יותר מהנמר".

מוסר-השכל: יעברו שנים ארוכות בטרם נצמח עד למימדיהן הכלכליים של ארצות-הברית או יפאן. כעת די בכך שנגיע למידותיהן הכלכליות של אוסטרליה, צרפת ואיטליה.

כדי שנגיע אל המדינות האלה, עלינו לחוות צמיחה אמיתית, חיובית, וזו תיפול בחיקנו רק אחרי שנצליח להגביר את הייצוא. שכן אז יש תעסוקה ויש דולארים בקופה. איך עושים זאת? מעוררים ייצור המיועד לייצוא.

איך? מיפעל או ענף, היכולים לייצא, וכאים לתנאים טובים. מתירים להם לגייס הלוואות מכנקים בחו"ל, מורידים מיסים.

הורדת מכסים

ב-1962 חתמה ישראל על הסכם-סחר עם ה"שוק המשותף", ולפיו עד 1992 נתמזג כמעט לחלוטין בקהילה זו, מבחינה כלכלית.

ייבוא משם לכאן לא ישלם מכס, וייצוא מכאן לשם לא ישלם מכס גם כן. וזה טוב, כי מחירי המוצרים שלנו שם יהיו זולים יותר, כלומר, יימכרו בקלות רבה יותר.

איך זה קורה? המכס על עשרות מוצרים מיויר באים הופחת בשיעור שבין חמישה ל-20 אחוזים. בפועל הירידה במחירים אינה משמעותית, מחמת הפיחות. לרעתו של יעקובי, הורדת המכסים היא פתח לג'נרדו כלכלי. נוכל לייצא יותר, התעסוקה

גם יליד יכול להביא!

תגרל, רמת-החיים תעלה, ולכולם יהיה טוב.

סל משבועות

סל, לאו דווקא מקש, ובתוכו כל סוגי המט"כעות שמקבלת המדינה תמורת הייצוא. בעזרת חישובים כלכליים וחשבוניים עורכים ממוצע, וקובעים אם ריווחיות הייצוא עלתה או ירדה.

מאזן חשלומים

כמו כל מאזן אחר. בטור אחד כל התשלומים שישראל משלמת בחו"ל, ובטור המקביל רשומים הכנסותיה מחו"ל.

בדרך-כלל המאזן הוא לרעת ישראל ולטובת נושיה. מענקים והלוואות משפרים את המאזן, אולם או נוספת לטור התשלומים ריבית גבוהה, המגדילה את ההוצאות, ושוב נזקקת המדינה להלוואות, וחוזר חלילה.

שרה ליבוביץ

הייצור גבוהה יותר, עקב עליית השכר. במילים אחרות: כולם עולים ומתנפחים ומשי מינים, ורק קופת-המדינה משילה את משמניה, מצטמקת ומידלדלת.

סטגפלציה

שילוב של שתי מילים: קיפאון (סטגנציה) ואינפלציה. כלומר: הקפאת המצב האינפלציוני. כלומר: כליך קפואה האינפלציה הזאת, עד שי אינה יכולה להתרפא.

הינר-סטגפלציה

לא סתם הנצחה של אינפלציה, אלא קפיאה של סיחרור אינפלציוני. וזה מה שקרה, לרעתו של יעקובי, בימי יורם ארידור.

צמיחה

סיפור קטן: שני אנשים הלכו ביער, ופתאום

וויבוא, למרות שהוא רע, הוא גם טוב, כי בלי רלק, פחס, מתכת, עץ, רשנים, כימיקלים שונים, יהלומים גולמיים ומשאיות, חיינו אינם חיים.

אינפלציה

הגדרתה הכלכלית: עליית-מחירים מהירה בי כל התחומים.

הגדרה אחרת: וריקת סם בוורירי המשק. הי משק, ייצור חולני ואומלל שכמותו, צורך סמים, מתנפח ומשתבח, שמח ומתהולל, ואינו יודע כי בקרוב יתפוצץ ויצטמק ויוצג ככלי ריק.

מדוע זה קורה? ממשלה פופוליסטית (מתחנפת להמונים), חסרת-אחריות, מכובזת כספים בראור תנות ואינה מרוויחה, בעיקר ממיסים, סכומים השווים בגודלם לכובונות זו.

מקצב עליית הפריון. לדוגמה: תפוקתו של פועל עלתה בחמישה אחוזים בשנה. שכרו עלה ב-20 אחוזים. זה מייקר את יצירי-כפי, שכן עלות

בנה. יעקובי מנסה להסבירם כאילו הוא מדבר אל בנו בן ה-17.

פיחות

הגדרתו הכלכלית: שינוי המחיר היחסי של המטבע המקומי לעומת מטבע-חוז.

כך נעשה: בנק ישראל מוכר לבנקים המקור מיים את מטבע-החוז במחיר גבוה יותר. בעת ובעונה אחת הוא משלם לייצואנים, תמורת כל דולר שהם מכניסים, מחיר גבוה יותר, וגובה מהייבואנים סכומי-כסף שיקליים גבוהים יותר עבור הדולארים שהם קונים מהבנק.

תוצאות הפיחות: האיש הרע הוא הייבואן. הוא קונה דולארים מקופת-המדינה כדי שיוכל לבצע את עסקיו. בעיקבות הפיחות עליו לשלם יותר שקלים עבור כל דולר. לכן עליו לצמצם את עסקיו. כלומר: הייבוא מידלדל.

האיש הטוב הוא הייצואן. הוא מוכר את סחור רתו בדולארים, ומיד רץ לקופת-המדינה, משלשל לתוכה את הדולארים שלו ומקבל תמורתם שק לים. עכשיו יקבל יותר שקלים תמורת כל עיסקה. כלומר: הייצוא יתרחב.

וכשהייבוא מצטמצם והייצוא מתרחב, יורדים מימדי-האבטלה ושיעור התעסוקה עולה, שהרי כולם עסוקים בייצור מוצרים, הן לייצוא והן לצריכה מקומית.

וזה, כך סבור יעקובי, מצב מצויין, הגורם אושר רב, הן למדינה, הן לאזרחיה. רק חבל שלא נעשה כבר לפני כמה חודשים. שרה-אוצר הקודם רצה ליצור תחושה של יציבות. לכן טירב לפתח את השקל. על היציבות הזו שילמנו מחיר כבד.

יחרות מטבע-החוז

כמו לחוסך הקטן, כך גם למדינה, יש יחרות של כסף. חלקו בדולארים ממש, במטבעות ובי שטרות, המאוכסנים במרתפי בנק-ישראל ובמח" סני הבנקים השונים, וחלקו בחשבונות-בנק בכל רחבי העולם.

כעת יש לה, לישראל, חיסכון של שלושה מיליארד דולר, וזה מעט מאוד. הקו הארום, שכל גלישה ממנו כמוה כהתאבדות כלכלית, הוא 2.5 מיליארד דולר. זהו הסכום הדרוש כדי לממן ייבוא של חודשיים.

יעקובי ויורשו בתפקיד שר הכלכלה פשוטים לגמרי, מסובכים להחריד

צר, צריך בתנאים מסויימים לשלם את המחיר הזה.

אני אשאל אותך שאלה לא הגנת. מי לרעתך היה שר-האוצר הטוב ביותר של ישראלי?

אני אענה לך תשובה לא הוגנת. שרה-אוצר הטוב ביותר של ישראל עדיין לא היה.

אנחנו מקבלים גם אינפלציה וגם אבי טלה.

אתה מאחל לפרס הצלחה בתפקידו?

בוודאי שאני מאחל לו הצלחה. זו הרי לא החנות הפרטית של פרס, אלא העתיד של כולנו. אני תמכתי בממי שלת-אחרות לאומית, וגם כתבתי שאם תנאי להקמתה הוא שפרס יהיה באר-

שני הדברים נוראים, אבל אני רוצה להדגיש שהאינפלציה גדלה אחרי שהתפטרתי, באוקטובר '83. ב-'84 ה' אינפלציה היתה 400% והגיעה גם ל-800%.

תוך כדי הגנה על המשק הכנתי תוכנית בלבלימת האינפלציה, שביצור עה הוא תנאי לצמיחה. כך שהברירה אינה בין אינפלציה לאבטלה. עכשיו

ההסתדרות. אני חושב שזוהו הישג שאני יכול להתנאות בו.

ב-'83 כבר החל הייצוא לעלות מחדש. המאזן המיסחרי השתפר, בעיקבות השיפור בסחר הבינלאומי, כך שהמשק בוודאי נמצא או במצב טוב יותר מבחינת תעסוקה והיצור מאשר היום.

השאלה מה עדיף - אינפלציה או אבטלה?

למרות שהמשק שילם מחיר אנושי וכלכלי עבור מילחמת-הלבנון, ובתנאי אים כאלה אני הצלחתי להביא לכך שהירידה בשנת '83 כמעט נבלמה, וכל זה כממשלה של 61 ח"כים, ולפעמים אפילו פחות, כאשר ההסתדרות מכי ריוח שביטות כלליות, כשאני מנסה להוריד שר ב-3%, ולא כמו שהורידו ביולי '85, בקרוב ל-30% בהסכמת